॥ सञ्जय उवाच ॥ कुन्तीपुत्त्रस्तु तं मन्त्रं स्मरन्नेव धनञ्जयः । प्रतिज्ञामात्मनो रक्षन् मुमोहाचिन्त्यविक्रमः । २८१०
तन्तु शोकेन सन्तप्तं स्वप्ने कपिवरध्वजं । आससाद महातेजा ध्यायन्तं गरुडध्वजः ।
प्रत्युत्थानञ्च कृष्णस्य सर्व्वावस्थो धनञ्जयः । न लोपयति धर्म्मात्मा भक्त्या प्रेम्णा च सर्व्वदा ।
प्रत्युत्थाय च गोविन्दं स तस्मा आसनं ददौ । नचासने स्वयं बुद्धिं बीभत्सुर्व्यदधात्तदा ।
ततः कृष्णो महातेजा जानन्पार्थस्य निश्चयं । कुन्तीपुत्त्रमिदं वाक्यमासीनः स्थितमब्रवीत् ।
माविषादे मनः पार्थ कथाः कालो हि दुर्ज्जयः । कालः सर्व्वाणि भूतानि नियच्छति परे विधौ । २८२५
किमर्थञ्च विषादस्ते तद्ब्रूहि द्विपदाम्बर । न शोच्यं विदुषां श्रेष्ठ शोकः कार्य्यविनाशनः ।
यत्तु कार्य्यं भवेत्कार्य्यं कर्म्मणा तत्समाचर । हीनचेष्टस्य यः शोकः स हि शत्रुर्धनञ्जय ।
शोचन्नन्दयते शत्रून् कर्षयत्यपि बान्धवान् । क्षीयते च नरस्तस्मान्न त्वं शोचितुमर्हसि ।
इत्युक्तो वासुदेवेन बीभत्सुरपराजितः । आबभाषे तदा विद्वान् इदं वचनमर्थवत् ।
मया प्रतिज्ञा महती जयद्रथवधे कृता । श्वोऽस्मि हन्ता दुरात्मानं पुत्त्रघ्नमिति केशव । २८३०
सत्प्रतिज्ञाविघातार्थं धार्त्तराष्ट्रैः किलाच्युत । पृष्ठतः सैन्धवः कार्य्यः सर्व्वैर्गुप्तो महारथैः ।
दश चैका च ताः कृष्ण अक्षौहिण्यः सुदुर्ज्जयाः । हतावशेषास्तत्रेमा हन्त माधव सङ्ख्यया ।
ताभिः परिवृतः सङ्ख्ये सर्व्वैश्चैव महारथैः । कथं शक्येत सन्द्रष्टुं दुरात्मा कृष्ण सैन्धवः ।
प्रतिज्ञापारणं चापि न भविष्यति केशव । प्रतिज्ञायां च हीनायां कथं जीवति मद्विधः ।
दुःखोपायस्य मे वीर विकाङ्क्षा परिवर्त्तते । द्रुतञ्च याति सविता तत एतद्ब्रवीम्यहं । २८३५
शोकस्यानन्तु तच्छ्रुत्वा पार्थस्य द्विजकेतनः । संस्पृश्याम्भस्ततः कृष्णः प्राङ्मुखः समवस्थितः ।
इदं वाक्यं महातेजा बभाषे पुष्करेक्षणः । हितार्थं पाण्डुपुत्त्रस्य सैन्धवस्य वधे धृतः ।
पार्थ पाशुपतं नाम परमास्त्रं सनातनं । येन सर्व्वान् मृधे दैत्यान् जघ्ने देवो महेश्वरः ।
यदि तद्विदितं तेऽद्य श्वो हन्तासि जयद्रथं । अथाज्ञातं प्रपद्यस्व मनसा वृषभध्वजं ।
तं देवं मनसा ध्यात्वा जोषमास्व धनञ्जय । ततस्तस्य प्रसादात्त्वं भक्तः प्राप्स्यसि तन्महत् । २८४०
ततः कृष्णवचः श्रुत्वा संस्पृश्याम्भो धनञ्जयः । भूमावासीनमेकाग्रो जगाम मनसा भवं ।
ततः प्रणिहिते ब्राह्मे मुहूर्त्ते शुभलक्षणे । आत्मानमर्ज्जुनोऽपश्यद्गगने सहकेशवं ।
पुण्यं हिमवतः पादं मणिमन्तञ्च पर्व्वतं । ज्योतिर्भिश्च समाकीर्णं सिद्धचारणसेवितं ।
वायुवेगगतिः पार्थः सम्भजे सहकेशवः । केशवेन गृहीतः स दक्षिणे विभुना भुजे ।
प्रेक्षमाणो बहून् भावान् जगामाद्भुतदर्शनान् । उदीच्यां दिशि धर्म्मात्मा सोऽपश्यच्छ्वेतपर्व्वतं । २८४५
कुबेरस्य विहारेच नलिनीं पद्मभूषितां । सरिच्छ्रेष्ठाञ्च ताङ्गङ्गां वीक्षमाणो बहूदकां ।
सदा पुष्पफलैर्वृक्षैरुपेतां स्फटिकोपलां । सिंहव्याघ्रसमाकीर्णां नानामृगसमाकुलां ।
पुण्याश्रमवतीं रम्यां मनोज्ञाण्डजसेवितां । मन्दरस्य प्रदेशाच्च किन्नरोद्गीतनादितां ।
हेमरूप्यमयैः शृङ्गैर्नानौषधिविदीपितां । तथा मन्दारवृक्षैश्च पुष्पितैरुपशोभितां ।